

Bu Filmin Konusu Gerçek Bir Hikayeden Mi Alınmıştır?

Bilmem dikkatlerinizi çekti mi? Bir süredir televizyonlarda bir reklam filmi yer alıyor. Olay bir kütüphanede geçiyor ve ilk sahnede yukarıdaki sorunun düz cümle şeklindeki ifadesi alt yazı olarak veriliyor. Bir genç kız T.C. Beyazıt Devlet Kütüphanesi olduğu belirtilen kütüphaneye (loş bir mekân görünümünde) güleryüzlü ve heyecanlı bir şekilde giriyor. Karşısında çok yoğun (!) bir şekilde çalışan (sözde) bir kütüphaneci: Yaşlı, ak dolmuş saçlarını topuz şeklinde toplamış, yarım cam gözlüklü, **asık suratlı bir bayan**. Genç kız istediğini söylüyor, fakat açık söylemediğini düşünmüş olmalı ki çok meşgul (!) olan kütüphaneci bayan gözlüklerinin üzerinden bakarak sert bir dille ve suratla daha açık söylemesini istiyor. **Güleryüzlü okuyucu** yine güleryüzüyle tekrar ve net bir şekilde istediğini söyleyince, **asık suratlı kütüphaneci** okuyucuyu önce yavaş konuşması için azarlıyor ve adeta lütfen gazetesinin eski sayılarının bulunduğu raflara götürüyor.

Final sahnesi güleryüzlü okuyucu ve aşında gazetesi açısından mükemmel. Ya kütüphanecilik, kütüphaneci ve kütüphaneler açısından nasıl? Bu noktada durmak ve durum tespiti yapmak kaçınılmazdır.

Ülkemizde kütüphaneler böyle loş ışıklı mekânlar mıdır? Ya da kütüphaneciler böyle asık suratlı ve sinirli midirler? Ne kadarı bu tanımlamalara uymaktadır? Ya da kütüphanelerin ne kadarı ferah, sıcak ve çekici ortamlardır ve kütüphanecilerin güleryüzlü, sakin, yardımsever kişilerdir? Net bir şey söylemek mümkün değilse de kanımca birinci gruptan ikinci gruba doğru hızlı bir geçiş söz konusudur. Yani durum görüntü açısından (hadi moda deyim olsun "imaj açısından") iyiye doğru gitmektedir. Ancak reklamdaki görüntünün değişmekte olduğunu sadece bizler biliyoruz. Varolma nedenimiz olan halk (kütüphane türlerine göre hedef kitle) bunu biliyor mu? Ya da soruyu şu şekilde koyabiliriz: Bizler gerçeğin reklamdaki gibi olmadığını (en azından iyileşmeler olduğunu) halka/hedef kitleye ne kadar iletebildik/iletebiliyoruz? En basit bir ifadeyle, kaçımız bu reklama yazılı ya da sözlü olarak tepki gösterdik, bir gazeteye yazı yazdık ya da özellikle reklamdaki gazeteyi uyardık? Herşeyden önce reklam filminin çekiminin yapıldığı kütüphanenin yetkilileri ortaya konulan kütüphane ve kütüphaneci imajına karşı nasıl bir tavır sergilediler? Soruları çeşitlendirebiliriz. Ancak bunun yerine bir varsayımında bulunalım ve diyelim ki pek çok tepki gösterildi; söz konusu gazetesinin ve diğer gazetelerin, televizyonların telefonları kilitlendi (!), okuyucu

mektupları taşınamaz hale geldi (!), fakslar yağmur gibi yağdı (!). O zaman reklam veren gazetenin yetkilileri bizlere demezler mi; “bu görüntülerdeki gibi olmadığınız konusunda şimdiye kadar bizi hiç bilgilendirdiniz mi?” ya da “çekim yaptığımız kütüphanenin yetkilileri bu görüntülere niçin itiraz etmediler”, “ayrıca gerçekten bu filmin konusunun doğru olduğunu düşünüyoruz” vs. vs. Bu sözlerle her an karşılaşmak mümkündür. Önemli olan bu sözlere bizlerin nasıl karşılık vereceğidir. O halde, demek ki başkalarına çuvaldız (bir tür iğne) hediye etmeden önce toplu iğnenin tadına bakmamız daha doğru bir davranış olacaktır. Yani bu tür sözlere, sorulara hazır mıyız demek istiyorum. Dahası bu sorulara olumlu cevap verebiliyor muyuz? Örneğin söz konusu reklam filminin konusu gerçek bir hikayeden mi alınmıştır? Eğer bizler bu soruya “evet” cevabını veriyorsak; daha güler yüzlü, sabırlı ve yardımsever biçimde hizmet verebilmek için köklü değişikliklere gitmek ve hareket noktamızı “**okuyucu/kullanıcı velinimetimizdir**” ilkesi olarak kabul etmeliyiz. Soruya “hayır” cevabını vererek, “biz zaten güler yüzlü, sabırlı ve yardımsever bir şekilde hizmet veriyoruz” diyorsak; o zaman halka/hedef kitlemize bunu benimsetebilmenin acil ve mantıklı yollarını bulmalıyız.

Bu reklam filmi ile ilgili başka bir boyuta da değinmek doğru olacaktır. Şöyle ki film çekilmeden önce reklam veren gazetenin yetkilileriyle kütüphanenin yetkilileri herhalde görüşmüşlerdir. Bu görüşme sırasında ülkemizde kütüphane, kitap vb. başka faaliyetlerle ilgili olarak Türk Kütüphaneciler Derneği (TKD) ile bağlantı kurulabileceği, onların da görüşlerinin alınabileceği söylenebilirdi. TKD Genel Merkezinden ya da İstanbul Şubesinden (eğer çekim İstanbul'daysa) görüş alınabilir ve filmin konusunun farklı bir şekilde işlenebileceği belirtilebilirdi. Zaten gazetenin amacı, geriye dönük pek çok bilginin gazetesinde bulunabileceğini vurgulamak ve reklamını yapmak değil miydi? Bu amaca ulaşmak için pekala **genç, güler yüzlü ve yardımsever bir kütüphaneci ile daha ferah, daha sıcak ve daha çekici bir kütüphane ortamı** kullanılabilirdi. Böyle bir öneriye gazete yetkililerinin de itirazlarının olacağını sanmıyorum. Yeter ki biz bu öneriyi yapabiliydik.

Neyse, bu çekim yapılmıştır ve atı alan Üsküdar'ı geçmek bir yana evine bile varmıştır. “Bundan sonra ne yapabiliriz”i düşünmek en mantıklı harekettir. Yapılabilecekleri iki ana bölüme ayırabiliriz: Bireysel olarak; bir yandan çeşitli yollarla söz konusu reklam filmine tepki göstermeli, diğer yandan eğer hizmet verirken filmdeki kişiye benziyorsak bu durumdan hızla uzaklaşmaya çalışmalıyız. Örgütsel olarak yapılabilecekleri de iki alt bölümde ele alabiliriz. Birincisi derhal bu reklam filmine uygun yollarla tepki gösterilmelidir (kitle iletişim araçlarını da kullanarak; yazılı ve sözlü olarak). Türk Kütüphaneciler Derneği'nin ikinci olarak yapacağı ise Anatüzük'te “....

kütüphaneciliğin ve kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesini sağlamak” (Md. 2) şeklinde belirttiği amacını gerçekleştirme yolunda “kütüphanecilerin kişisel ve mesleki haklarını koruyucu çalışmalar yapmalı ve ilgili makam ve kuruluşlarda gerekli girişimlerde bulunmalı” (Md.2, c), “çağdaş kütüphanecilik anlayışının yayılıp yerleşmesi yolunda çalışmalar...” (Md.2, e) yapmalıdır. Kısaca belirtmek gerekirse TKD, kütüphane, kütüphanecilik vb. konularda ilk adres olduğunu dosta düşmana derhal bildirmelidir.

Yine bugünlerde sıkça gösterilen bir reklam filminde başka bir meslek grubu (tellaklar) yer alıyor. Hiç de kötü bir sunum olmadığı halde bir televizyon kanalı ana haber bülteninde bu mesleği konu edindi ve bazı tellaklardan reklamlarla ilgili görüşlerini aldı. Bir başka örnek ise, yine hatırlanacağı gibi bir sanatçının şarkılarından birinin klibinde hemşirelere çirkin bir rol vermesi bu mesleğin asıl üyeleri tarafından derhal ve şiddetli tepki görmüş, neticede söz konusu sanatçı televizyon ekranlarından özür dilemek zorunda kalmıştı. Üstelik sözü edilen klip bir daha gösterilmedi. Bu örnekler üzerinde yeterince fikir jimnastiği yapmak gerekir herhalde...

Son olarak söylemek istediğim odur ki; reklam filmi ve benzeri ortamlarda kütüphanelerin ve kütüphanecilerin olumlu görüntülerinin yer alacağı günlere ulaşmak hepimizin dileği ise, daha planlı, daha gayretli ve daha yılmaz mücadeleler vermemiz gerektiğini asla unutmamalıyız. O zaman başkalarına kızmak için daha çok hakkımız olacaktır.

Erol Yılmaz

YÖK Dokümantasyon Merkezi